



Nr 220.

Murtanen 263

Skrokt och vidskeelse

härstamma från sära hedniska förfäder, men som oaktadt bildningen (civilisationen) skrider framåt, fortgår ännu i mygghet och isynnerhet på landsbygden. Jag vill försöka skildra ett och hvarje af den vidskepliga tro som ännu råder ibland folket i min hembygd.

24. Man hör ofta folk som tror, till exempel när någon blir sjuk och får någon underlig åkomma, såsom värk, tandvärk, fallandesat ^{att det är påstått} o.s.v. De försöka då att så fort som möjligt anlita så kallade trollgubbar eller gummor hvilka försöker läsa sina trollböner öfver den sjuke. Jag har hört berättas, att sådana gubbar begagna aflysor af döda människor, vid utförandet af sitt ^{skräckinjering} kurerande, hvilket jag tror älsadkommer ont i stället för godt. Vidare befaller att sjukdomen skall vika. Detta påminner om hypnotism, hvilket nutidens läkare mycket studera och öppnigt många försök gjort, ehuru det synes mera otroligt. Man hör talas om "fastna", sträkt, pestskott, o.s.v. Jag har varit, i tillfälle att se när en gammal puer lagades om för fastna. Vatnet skulle vara från en strid källa som skulle rinna norrut, hvilka kraftiga ord hon höste, har jag icke redat på, ^{hon hämtat vattnet} men sedon begaf hon sig till en smedja, fattade i stängen och blåste tre gånger med blåsbalgen i vattenkärlet. Därefter påskyndades dit en hel hop smått och godt, från isjan, vidare skulle ditskrygas flera slags metaller, såsom guld, silver, m.m. Sedan den sjuke blifvit tvättad med, klevvatnet skulle det nedslås i samma källa hvarifrån det blifvit taget. Om den sjuke blef frisk, det kommer jag icke ihåg.



Mödrar som hafva oroliga barn tro, att deras
 barn äro "krossade" och skriker då efter någon
 gumma som säger sig kunna bota den onaturliga
 sjukdomen de sätta då soafvel på något
 fat tena, etal där på, och tar det tre gånger
 omkring barnet (sömt et och annat gyllet, som
 skilja för förgift att onaturliga. Jag har äfven hört
 ny. en piron som själf berättat sig ha varit utsatt
 för maran, [Personen påstod att] spegnaden
 af en affundjudt kvinna under hans
 söfvaande tillstånd kom och klände honom
 på bröstet, så att han kände en förskräcklig
 Krossad ångest, och oförmögen att få fram något det
 minsta ljud. [Att han gäp kan jag ej förestä,
 men jag tror, att det ej behöfves vara annat än
 naturliga orsaker för att känna en sådan smärta.
 Det behöfves ej vara stora olag i människas
 organism för att framkalla många olika symp-
 tomer. Det hender icke sällan att man får
 ny. se sjukliga och ständiga barn, som lida af engliga
 sjukar, skroffel, eller blifva afärliga på något
 sätt, ja man kan få se riktiga under yfemånen
 jag såg en gång en moder som bar ett barn på
 armen som var 15 år gammalt och var till för-
 ståndet som ett litet barn, kroppen var äfven
 liten, men ansigtet hade ett gammalt utse-
 ende, och dess uttryck vittnade om en fullkom-
 lig idiot: hvad jag tänkte kan jag ej -----

Om ^{dräuskopliga} särliga barn tro samliga, att de äro bortbytte
 af troll eller skogsrå, de påstår att om barn lämna
 allena så länge de äro oslöta, så kunna de blifva
 bortbytingar. [Det var en gång en liten flicka
 i Smidsbyr



omkring 3 år gammal. En dag ^{undaf} ²⁷⁰ körbärnings-
tjelen togo föräldrarna ~~huru~~ henne med sig, i en
äng som var omgäddad af skog. Fisker försökte
som sökte och sökte men allt förgäflles.

Dagen förflöt och att fortfarande var barnet
borta. Hela byns befolkning uppstälde ett
skall men allt tycktes förgäflles. Föräldrarna
som vara högst oroliga öfver sitt försvunna
barn, bejonte tro att fisken var bärsta-
gen och det beslöts då att en skulle gå för
att klämta i kyrkklockan och då trodde
man att trollen måste släppa henne. Men
huru det var så fick man höra att hon
blifvit funnen ända i Gamla Vasa, dit
hon tungt kommit spaserande. Hegen dit
reknas 4½ kilometer, men huru många
sirklar hon gjort, har man iske ^{Korsbulten} reela rä.
Någonting mera som bärkligt tros, kommer jag
söka i häg.

Sagor och segner

14. Gamla gubbar och gummor beta mycket att berätta
om gamla sagor, hvilket ofta roar en om en ung,
och man önskar därför höra så mycket som möjligt när
någon gammal mormor ^{symor} ~~och~~ fullt öfverlygande berättar
om gamla spökhistorier, drakar m.m. [Min mormor
berättade en gång för mig, att en Prost i Mustasari
som för längesedan är död, hade berättat att det varit två
utaf hans studentkamrader som bodde i ett rum, en af
dem hade dessa två lagt sig i sängen, hvarest en
tung sömn öfverföll den ena. Den andra tänkte eloh
på ett ljus som stod på en stol bredvid sängen,
samt slog upp sin bibel och läste. Ljuset var
stängd och alla andra husets medlemmar hade gått
till hvila.



271 efter en stund inträdde en gästalt i skåpnet af ett
 långt fruntimmer, som var klädd i vita kläder, han
 kom sjärande fram till sängen och utbläste det brin-
 nande ljuset. Utan något vidare ändrade han ljuset
^{äro} och bejuntade båda. Densom vålnaden kom tillbaka
 och bläste ut ljuset, han stände det ännu en gång och
 fortsatte läsningen. Nu kom han trädje gången och
 släkte ljuset, somel fattade i studenten, af förskrä-
 kelse omfamnade han den andra och försökte väcka honom
 men han sof, fruntimmret skängde honom omkring hela
 rummet, och plögade honom som en snartur, han
 fasthöll den andra som följde med, utan att veta
 af någonting. Morgonen kom, och den utmattade
 studenten, berättade för den andra hvad som händt
 under natten, men denne var alldeles omedveten
 om hela äfventyret. (Korsholmen)

Drakar

144 Det finnes de som påstå sig hafva sett en
 eld i storleken af ett ljus, som brunnit en hel natt
 och man har under sökt på morgonen och ^{der} har fun-
 nits kvarter, hal eller asten och då tror man att
 där finnes gömda päringar eller andra skatter, och
 locka denna eld för drakehd. Detta behöfver ej vara
 någonting onaturligt, det kan ju hämda att i jorden
 finnes mögärlags ämnen. Hvaraf denna eld uppstår, hvad
 den kallas ljustgubbar eller elms eld.

Vid olika arbeten

145 En tra här man bland alla gamla gubbar, att om
 man hugga ved i nymåne så brinner den bättre, och i
 mellan mårtarna. Det vore mycket ämnen om
 skog och vidskapelse men jag vill lämna
 resten.

Augusta.

